

№4/2026

ANDIJON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

ADPI
Ilmiy xabarnomasi

XORIJIY TA'LIM TAJRIBALARIDA MEDIAKOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH MODELLARI VA ULARNING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Umarov Azizbek Vaxobovich

Andijon davlat pedagogika instituti

Annotatsiya.

Mazkur maqolada xorijiy ta'lim tizimlarida — Buyuk Britaniya, Kanada, Finlyandiya, Amerika Qo'shma Shtatlari, Avstraliya va Rossiya Federatsiyasida mediakompetentlikni rivojlantirish modellari qiyosiy-pedagogik tahlil qilinadi. Har bir mamlakatning media-ta'lim siyosati, nazariy yondashuvlari, o'quv dasturlari va amaliy tajribasi yoritilgan. Tadqiqotda xorijiy tajribalarning umumiy va o'ziga xos jihatlari aniqlanib, ularning pedagogik ahamiyati ochib berilgan. Maqolada xorijiy modellarning eng samarali jihatlari O'zbekiston ta'lim tizimiga moslashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar bayon etilgan.

Kalit so'zlar:

media ta'lim, mediakompetentlik, xorijiy tajriba, qiyosiy pedagogika, ta'lim modellari, mediasavodxonlik, integratsiya, milliy ta'lim siyosati.

Аннотация.

В данной статье представлен сравнительный и педагогический анализ моделей развития медиаграмотности в зарубежных образовательных системах – Великобритании, Канады, Финляндии, США, Австралии и Российской Федерации. Рассмотрены политика в области медиаобразования, теоретические подходы, учебные программы и практический опыт каждой страны. В исследовании выявлены общие и специфические аспекты зарубежного опыта и раскрыто их педагогическое значение. В статье представлены научно-практические рекомендации по адаптации наиболее эффективных аспектов зарубежных моделей к системе образования Узбекистана.

Ключевые слова:

медиаобразование, медиаграмотность, зарубежный опыт, сравнительная педагогика, образовательные модели, медиаграмотность, интеграция, национальная образовательная политика.

Abstract.

In this state, a comparative and pedagogical analysis of media diagram development models and foreign educational systems is presented - Great Britain, Canada, Finland, USA, Australia and the Russian Federation. Reviews of politics and media education, theoretical approaches, educational programs and practical experience. V issledovanii vyavleny obshchie i spetsificheskie aspekti zarubejnogo opyta i raskryto ix pedagogicheskoe znachenie. V state predstavleny nauchno-prakticheskie rekomendatsii po adaptatsii naibolee effektivnykh aspektov zarubejnyx modeley k sistem obrazovaniya Uzbekistana.

Keywords:

media education, media diagram, foreign experience, comparative education, educational model, media diagram, integration, national education policy.

KIRISH: Globallashuv va raqamli inqilob davrida har bir davlat o'z fuqarolarini media muhitda samarali harakatlanishga tayyorlashga harakat qilmoqda. Bu vazifani amalga oshirishning eng muhim yo'li — ta'lim tizimi orqali mediakompetentlikni shakllantirishdir. Jahonning rivojlangan mamlakatlari bu sohada o'ziga xos modellar va yondashuvlarni ishlab chiqishgan bo'lib, ularni o'rganish va qiyosiy tahlil qilish katta amaliy ahamiyatga ega.

YuNESKO 2021-yilgi "Media va axborot savodxonligi: bilim olish va o'rganishning yangi imkoniyatlari" hisobotida zamonaviy ta'lim tizimi mediakompetentlikni shakllantirishni o'zining markaziy vazifalaridan biri sifatida qabul qilishi kerakligini ta'kidlaydi. Shu sababli, jahon ta'lim makonida bu sohadagi tajribalarni o'rganish va tahlil qilish nafaqat nazariy, balki amaliy nuqtai nazardan ham dolzarbdir.

Tadqiqotning maqsadi — jahonning yetakchi mamlakatlarida mediakompetentlikni rivojlantirish modellarini qiyosiy-pedagogik tahlil qilish, ularning umumiy va o'ziga xos jihatlari aniqlash hamda O'zbekiston ta'lim tizimida foydalanish mumkin bo'lgan ilg'or pedagogik tajribalarni ajratib ko'rsatishdan iborat.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Xorijiy ta'lim tajribalarida mediakompetentlikni rivojlantirish masalasi ko'plab nufuzli olimlarning tadqiqot ob'ekti hisoblanadi. Britaniyalik tadqiqotchi D. Bukingem o'zining "Media Education" (2003) asarida Britaniya media ta'lim modelining nazariy va amaliy asoslarini yoritgan. Kanadalik olim B. Duncan Ontario provinsiyasida media ta'limni joriy etish tajribasini umumlashtirgan. Finlyandiyalik tadqiqotchi S. Kotilainen o'z mamlakati ta'lim tizimida media ta'limni integratsiya qilish modelini ishlab chiqqan.

Amerikalik olim R. Habbs media-savodxonlikni rivojlantirishning tizimli yondashuvini taklif qilgan. Avstraliyalik tadqiqotchilar B. Makmaxon va R. Quin o'z mamlakati ta'lim tizimida media ta'limning rivojlanish bosqichlarini tahlil qilganlar. Rossiyalik olim A.V. Fyodorov turli mamlakatlarning media ta'lim modellarini qiyosiy o'rganish bo'yicha keng qamrovli tadqiqotlar olib borgan.

Tadqiqot davomida quyidagi ilmiy usullardan foydalanildi: ilmiy adabiyotlar va xalqaro hujjatlarni nazariy tahlil qilish; qiyosiy-pedagogik tahlil; xorijiy mamlakatlarning ta'lim siyosatini o'rganish; pedagogik tajribalarni umumlashtirish va sintez qilish.

Natijalar va ularning tahlili

1. Buyuk Britaniya modeli — "tanqidiy yondashuv"

Buyuk Britaniya media ta'lim sohasida pioner mamlakatlardan biri hisoblanadi. 1933-yilda F.R. Livis va D. Tompson tomonidan "Madaniyat va muhit" kitobining nashr etilishi bilan boshlangan an'ana, bugungi kunda butun bir milliy modelga aylangan. Britaniya modeli "tanqidiy yondashuv" (critical approach) deb nomlanib, uning markazida media-axborotni tanqidiy tahlil qilish, mediada uzatilayotgan g'oyalar va qadriyatlarni baholash qobiliyatini rivojlantirish turadi.

Britaniya milliy o'quv rejasida (National Curriculum) media ta'lim ingliz tili (English) fani doirasida majburiy element sifatida o'rganiladi. 5 yoshdan 16 yoshgacha bo'lgan barcha o'quvchilar matn turlari (jumladan, media-matnlar) bilan tanishadilar, ularni tahlil qiladilar va o'zlari ham yaratadilar. Yuqori sinflarda "Media Studies" mustaqil fan sifatida o'qitiladi va uni 250 mingdan ortiq o'quvchi tanlaydi.

Britaniya Kino Instituti (BFI) va MediaSmart kabi tashkilotlar pedagoglar uchun uslubiy materiallar, video-darslar va o'qitish dasturlarini ishlab chiqib beradi. Bu yondashuvning kuchli tomoni — uning ilmiy asoslanganligi, tizimlilik va madaniyat bilan bog'liqligidir.

2. Kanada modeli — "birinchi majburiy media ta'lim"

Kanada — dunyoda media ta'limni davlat darajasida majburiy fan sifatida joriy etgan birinchi mamlakatdir. 1987-yilda Ontario provinsiyasida 7–12-sinflar uchun media-savodxonlik majburiy o'quv yo'nalishi sifatida e'lon qilindi. Bu tashabbus keyinchalik boshqa

provinsiyalarga ham tarqaldi va bugungi kunda Kanadaning barcha provinsiyalarida media ta'lim ona tili (ingliz yoki fransuz) fani doirasida o'rganiladi.

Kanada modelining o'ziga xos jihati — uning sakkizta asosiy tushunchaga (key concepts) asoslanganligidir: 1) media-matn ijtimoiy konstruktsiya hisoblanadi; 2) media reallikni o'ziga xos shakllantiradi; 3) auditoriya ma'noni mustaqil yaratadi; 4) media-matnlarning kommerstial maqsadlari bor; 5) ular o'zida qadriyatlar va g'oyalarni tashiydi; 6) media-matnlar ijtimoiy va siyosiy oqibatlarga ega; 7) shakl va mazmun chambarchas bog'liq; 8) har bir media-matn o'ziga xos estetik shaklga ega.

Kanada Media Savodxonligi Assotsiatsiyasi (AML) o'qituvchilarni tayyorlash, uslubiy qo'llanmalar yaratish va xalqaro tajriba almashish bilan shug'ullanadi. Kanada modelining muvaffaqiyati — uning amaliyotga yo'naltirilganligi, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi va o'qituvchilar uchun tayyor metodik bazaning mavjudligidir.

3. Finlyandiya modeli — "yaxlit integrativ yondashuv"

Finlyandiya media ta'limning eng samarali milliy modellaridan birini ishlab chiqqan. 2014-yilgi milliy o'quv rejasida "multisavodxonlik" (multiliteracy) tushunchasi joriy etilgan bo'lib, u o'z ichiga an'anaviy savodxonlik, media-savodxonlik, raqamli savodxonlik va boshqa ko'p qirrali savodxonlik turlarini qamrab oladi. Bu yondashuvga ko'ra, mediakompetentlik ta'limning barcha bosqichlarida — bog'cha yoshidan to oliy ta'limgacha shakllantiriladi.

Finlyandiya modelining muhim xususiyati — media ta'limning fanlar bo'ylab integratsiyalashganligidir. U alohida fan sifatida emas, balki barcha fanlar (ona tili, matematika, tabiiy fanlar, san'at va boshqalar) doirasida o'qitiladi. Bu yondashuv talabalarga media bilan ishlash ko'nikmalarini turli kontekstlarda qo'llashga o'rgatadi.

Finlyandiya "Media va Axborot Savodxonligi Bo'yicha Milliy Siyosat" hujjatini qabul qilgan birinchi davlatlardan biri hisoblanadi. KAVI (Milliy Audiovizual Institut) bolalar va yoshlarni media-muhitda himoya qilish, o'qituvchilarni tayyorlash va tadqiqotlar olib borish bilan shug'ullanadi. Finlyandiya OECD ning Media Savodxonligi reytingida bir necha bor 1-o'rinni egallagan.

4. AQSH modeli — "plyuralistik yondashuv"

Amerika Qo'shma Shtatlarining media ta'lim modeli plyuralistik xususiyatga ega. Federal darajada yagona davlat siyosati mavjud emas, ammo har bir shtat o'ziga xos yondashuvni shakllantiradi. AQSh da media-savodxonlik bo'yicha milliy assotsiatsiya (NAMLE) faoliyat ko'rsatadi va u oltita tamoyilga asoslangan ramziy yondashuvni taklif qiladi.

Amerika modelining xususiyati — uning amaliy yo'nalganligi va projekt-asosli o'qitish (project-based learning) usullariga tayanishidir. O'quvchilar nazariy bilimlar bilan birga o'z media-mahsulotlarini (videoroliklar, podkastlar, blog-yozuvlar) yaratish orqali mediakompetentlikni shakllantiradilar. Stenford universiteti, MIT va Harvard kabi yetakchi oliy ta'lim muassasalari media-savodxonlik bo'yicha online kurslarni (MOOC) ishlab chiqqanlar.

AQShning Common Sense Media va MediaLit kabi tashkilotlari pedagoglar va ota-onalar uchun keng qamrovli o'quv resurslari taqdim etadi. Bu modelning kuchli tomoni — innovatsion texnologiyalardan keng foydalanish, akademik salohiyat va xususiy sektor bilan hamkorlikdir.

5. Avstraliya modeli — "davomiylik tamoyili"

Avstraliyada media ta'lim Avstraliya Milliy O'quv Rejasi (Australian Curriculum) doirasida bog'cha yoshidan 12-sinfgacha uzluksiz o'qitiladi. Bu mamlakatda "Media Arts" alohida fan sifatida san'at fanlari guruhiga kiritilgan. Avstraliya modelining muhim jihati — uning o'quvchilarning yosh xususiyatlariga moslashtirilganligi va davomiylik tamoyiliga rioya qilinganligidir.

Avstraliya Bolalar Televideniyesi Fondi (ACTF) va Avstraliya Pedagogika Tadqiqotlari Kengashi (ACER) o'quv materiallari va tadqiqotlar bilan ta'minlaydi. Bo'lajak o'qituvchilar uchun Sidney, Melburn va Quinslend universitetlarida "Media-pedagogika" yo'nalishi bo'yicha maxsus tayyorgarlik mavjud.

6. Rossiya Federatsiyasi modeli — "akademik yondashuv"

Rossiyada media ta'lim 1960-yillardan boshlab Yu.N. Usov va S.N. Penzin kabi olimlarning izlanishlari bilan rivojlana boshladi. 2002-yilda "Media-pedagogika" Rossiya oliy ta'lim mutaxassisliklari ro'yxatiga kiritildi. Rossiyaning Taganrog davlat pedagogika instituti (hozirda Rostov universiteti tarkibida) media ta'lim sohasida yetakchi ilmiy markazga aylangan.

Rossiya modelining xususiyati — uning kuchli akademik bazasidir. Mamlakatda bir necha o'nlab ilmiy nomzodlik va doktorlik dissertatsiyalari himoya qilingan. "Mediaobrazovaniye" jurnali muntazam nashr etiladi. Maktab ta'limi darajasida media ta'lim asosan tanlov fani sifatida o'qitiladi, ammo oliy ta'limda u jurnalistika va pedagogika yo'nalishlarining majburiy qismi hisoblanadi.

7. Xorijiy modellarning qiyosiy tahlili

O'rganilgan xorijiy modellarning asosiy xususiyatlarini qiyosiy jadval shaklida quyidagicha aks ettirish mumkin:

1-jadval. Xorijiy ta'lim tizimlarida mediakompetentlikni rivojlantirish modellarning qiyosiy tahlili

Mamlakat	Yondashuv	Joriy etilish shakli	Asosiy xususiyat
Buyuk Britaniya	Tanqidiy yondashuv	Ingliz tili tarkibida + Media Studies	Madaniyat va ijtimoiy tahlilga e'tibor
Kanada	Konseptual yondashuv	Majburiy fan (1987-yildan)	8 ta asosiy tushuncha tizimi
Finlyandiya	Integrativ yondashuv	Barcha fanlar bo'yicha	Multisavodxonlik konsepsiyasi
AQSH	Plyuralistik yondashuv	Shtat darajasida turlicha	Proyekt-asosli amaliy o'qitish
Avstraliya	Davomiylik tamoyili	Media Arts alohida fan	Bog'chadan 12-sinfgacha uzluksizlik

Mamlakat	Yondashuv	Joriy etilish shakli	Asosiy xususiyat
Rossiya	Akademik yondashuv	Asosan oliy ta'limda	Kuchli ilmiy-tadqiqot bazasi

Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, xorijiy modellar o'rtasida muhim umumiyliklar mavjud: birinchidan, har bir mamlakatda mediakompetentlik 21-asr fuqarosining muhim sifati sifatida tan olinadi; ikkinchidan, davlat ta'lim siyosati darajasida media ta'lim qo'llab-quvvatlanadi; uchinchidan, o'qituvchilarni tayyorlashga alohida e'tibor beriladi; to'rtinchidan, o'quv jarayonida amaliy faoliyatga ustuvorlik beriladi.

Shu bilan birga, modellarning o'ziga xos jihatlari ham mavjud. Britaniya modeli madaniyatga, Kanada — konseptual aniqlikka, Finlyandiya — integratsiyaga, AQSh — innovatsiyaga, Avstraliya — davomiylikka, Rossiya esa akademik chuqurlikka asoslanadi. Bu turli yondashuvlar har bir mamlakatning milliy ta'lim an'analari, ijtimoiy-iqtisodiy sharoiti va madaniy qadriyatlari bilan bog'liqdir.

8. Xorijiy tajribaning O'zbekiston ta'lim tizimi uchun pedagogik ahamiyati

O'rganilgan xorijiy modellar O'zbekiston ta'lim tizimi uchun bir qator muhim pedagogik takliflarga asos bo'ladi. Birinchidan, Finlyandiyaning integrativ yondashuvi singari, mediakompetentlikni shakllantirishni alohida fan emas, balki barcha o'quv predmetlari doirasida amalga oshirish maqsadga muvofiqdir. Bu yondashuv mavjud o'quv rejasini tubdan o'zgartirishni talab qilmasdan, samarali natija berishi mumkin.

Ikkinchidan, Kanada modelining konseptual aniqligi — mediakompetentlikning o'zagini tashkil etuvchi asosiy tushunchalar tizimini ishlab chiqishni ilhomlantiradi. O'zbekistonning milliy ta'lim sharoitiga moslashtirilgan mediakompetentlik konsepsiyasi yaratilishi lozim.

Uchinchidan, Britaniya modelining tanqidiy yondashuvi tarbiyaviy nuqtai nazardan muhimdir. Yoshlarda media-axborotni tanqidiy idrok etish, dezinformatsiya va manipulyatsiyaga qarshi tura olish ko'nikmalarini rivojlantirish bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir.

To'rtinchidan, Avstraliyaning davomiylik tamoyili maktabgacha ta'limdan tortib oliy ta'limgacha bo'lgan barcha bosqichlarda mediakompetentlikni izchil shakllantirish zaruratini ko'rsatadi. Bu O'zbekistonda ham hayotga tatbiq etilishi kerak bo'lgan muhim tamoyildir.

Beshinchidan, AQShning amaliy va projekt-asosli yondashuvi talabalarning faol media-faoliyatini rag'batlantirishga xizmat qiladi. Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida talabalarning o'z elektron o'quv resurslari, raqamli loyihalarini yaratishi kasbiy mahoratini oshirishga yordam beradi.

Xulosa

O'tkazilgan qiyosiy-pedagogik tahlil quyidagi xulosalarni chiqarish imkonini beradi:

Birinchidan, jahonning yetakchi mamlakatlari mediakompetentlikni rivojlantirishning o'ziga xos milliy modellarini ishlab chiqqanlar. Bu modellar har bir mamlakatning ta'lim an'analari, madaniy qadriyatlari va ijtimoiy-iqtisodiy sharoitiga moslashtirilgan.

Ikkinchidan, xorijiy modellarning umumiy jihatlari — davlat darajasida qo'llab-quvvatlanish, o'qituvchilar tayyorgarligiga e'tibor, amaliy yo'naltirilganlik va uzluksizlik tamoyili — universal pedagogik qonuniyatlar sifatida qaralishi mumkin.

Uchinchidan, har bir model o'ziga xos kuchli tomonlarga ega: Britaniya — tanqidiy tahlil, Kanada — konseptual aniqlik, Finlyandiya — integratsiya, AQSh — innovatsiya va amaliyot,

Avstraliya — davomiylik, Rossiya — akademik chuqurlik. Bu jihatlarning eng yaxshilarini sintez qilish O'zbekiston uchun samarali model yaratish imkonini beradi.

To'rtinchidan, xorijiy tajribalarni mexanik tarzda ko'chirish emas, balki ularni milliy ta'lim sharoitiga ijodiy moslashtirish lozim. Bu jarayonda o'zbek xalqining ma'naviy-axloqiy qadriyatlari, milliy madaniyat xususiyatlari va davlat ta'lim siyosati prioritetlari hisobga olinishi kerak.

Bundan keyingi tadqiqotlarda xorijiy modellarning samaradorlik ko'rsatkichlarini chuqurroq o'rganish, ularning O'zbekiston pedagogik amaliyotiga moslashtirilgan variantlarini ishlab chiqish hamda eksperimental sinovdan o'tkazish istiqbolli yo'nalishlar sifatida belgilangan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Buckingham D. Media Education: Literacy, Learning and Contemporary Culture. — Cambridge: Polity Press, 2003. — 219 p.
2. Duncan B. Media Literacy Resource Guide. — Toronto: Ontario Ministry of Education, 1989. — 232 p.
3. Kotilainen S., Suoninen A. Growing Media Skills and Knowledge in Finland // Nordicom Review. — 2013. — Vol. 34. — P. 159–172.
4. Hobbs R. Digital and Media Literacy: A Plan of Action. — Washington: The Aspen Institute, 2010. — 64 p.
5. Quin R., McMahon B. Media Analysis and Production Skills in Australian Schools. — Perth: Edith Cowan University, 2001. — 178 p.
6. Fyodorov A.V. Mediaobrazovaniye v zarubejnix stranax. — Taganrog: Izd-vo Kuchma, 2003. — 238 s.
7. Masterman L. Teaching the Media. — London: Comedia Publishing Group, 1985. — 341 p.
8. Bazalgette C. Media Education. — London: BFI Publishing, 1992. — 144 p.
9. UNESCO. Media and Information Literacy: Curriculum for Teachers. — Paris: UNESCO, 2011. — 192 p.
10. Potter W.J. Media Literacy. 9th ed. — Los Angeles: SAGE Publications, 2019. — 472 p.
11. Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority. The Australian Curriculum: Media Arts. — Sydney: ACARA, 2015. — 56 p.
12. Finnish National Agency for Education. National Core Curriculum for Basic Education. — Helsinki: FNAE, 2014. — 472 p.
13. NAMLE. Core Principles of Media Literacy Education. — Cherry Hill: National Association for Media Literacy Education, 2007. — 16 p.
14. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-sonli "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash to'g'risidagi Farmoni.

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA

Yulbarsova Xurshida Abdullajonovna

Bo'lajak sotsiologlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda interfaol pedagogik texnologiyalarning samaradorligi 4 10

Axunov Umidbek Ruzibayevich

Bo'lajak mutaxassislarni tayyorlashda kinestetik rivojlanish darajasini baholash mezonlari 11 13

Saidg'aniyev Saidaxmad Oybek o'g'li

Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchisining nazariy tayyorgarligi mazmuni va ahamiyati 14 17

Каримова Наргиза Яхёевна

Роль идеологического иммунитета в процессе социально-психологической адаптации молодежи 18 23

Anvarbekova Xilola Numanovna

Raqamli ta'lim texnologiyalari asosida bo'lajak informatika o'qituvchilarida media kompetentligini rivojlantirish 24 28

Temirova Gulmira Alibekovna

Kompetentsiyaviy yondashuv ta'lim jarayonini takomillashtirishning innovatsion yo'li sifatida 29 35

Xamitjonov Muxammadbobir Ulug'bek o'g'li

Dzyudo sportida vazn boshqaruvini takomillashtirishning pedagogik va fiziologik asoslari 36 40

Qushmonov Adaxam Akramjonovich

Xalq o'yinlari asosida talabalarining jismoniy faollik ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari 41 44

Umarov Azizbek Vaxobovich

Xorijiy ta'lim tajribalarida mediakompetentlikni rivojlantirish modellari va ularning pedagogik ahamiyati 45 50

Abduraxmonova Dilobar Shuhratbekovna

Tarbiya fani o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida individual yondashuv asosida baholash va rag'batlantirish kompetensiyalarini shakllantirish 51 53

Qushmonov Adaxam Akramjonovich

Pedagogika yo'nalishi talabalarining jismoniy faollik ko'nikmalarini xalq o'yinlari asosida rivojlantirish metodikasining samaradorligini tajriba-sinovda asoslash 54 57

Rahmonov Mirzoxid Shavkatovich

Sun'iy intellekt va ta'lim: o'zbekiston tajribasi 58 64

Raximov Xasanboy Kamoliddin o'g'li

Talaba - yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirishning mentorlik modeli 65 70

Xabibullayeva Xilola

Maktabgacha yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzi madaniyatini rivojlantirish yo'llari 71 73

